

4. LIJETA ŠKOLA
PEDAGOGA FIZIČKE KULTURE
REPUBLIKE HRVATSKE

TJELESNO VJEŽBANJE I ZDRAVLJE

Skup je posvećen

»MEĐUNARODNOJ GODINI ŽENA«

Organizatori:

MINISTARSTVO PROSVJETE I ŠPORTA
REPUBLIKE HRVATSKE

SAVEZ PEDAGOGA FIZIČKE KULTURE
REPUBLIKE HRVATSKE

FAKULTET ZA FIZIČKU KULTURU
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Rovinj, 27. lipnja do 1. srpnja 1995.

KOMPARATIVNA ANALIZA STRUKTURALNIH TRANSFORMACIJA MORFOLOGIJSKIH PARAMETARA UČENIKA I UČENICA

CILJEVI

Sa dvije skupine djece, 140 dječaka i 138 djevojčica, uzrasta 7 godina u Splitu, provedeno je šestomjesečno istraživanje strukture i strukturalnih promjena morfoloških karakteristika.

Na početku (kod ulaska u školsku instituciju u I. razred) i nakon šest mjeseci cijeli efektiv uzorka izmjeren je s 14 morfoloških varijabli odabranih da dobro pokriju prostor morfoloških fenomena.

Između inicijalnog i finalnog stanja proveden je klasični tretman prema Planu i programu rada u osnovnoj školi.

Ciljevi rada bili su orijentirani tako da se utvrde:

- strukture skupa praćenih parametara
- spolne diferencijacije subuzoraka
- dinamičke promjene u strukturama.

Zaključivanje o ponašanju tretiranih pokazatelja izvedena su uz pomoć metodologije dominantno usmjerene na analizu strukturalnih promjena.

REZULTATI

U skladu s postavljenim ciljevima, a na temelju dobivenih rezultata, može se rezimirati sljedeće:

1. Primijenjenim metodskim postupcima moguće je registrirati prilično stabilnu strukturu morfološkog prostora u uzorcima djece uzrasta 7. i 8. godina. Osnovna karakteristika te strukture jesu mehanizmi rasta i razvoja mekih i tvrdih tkiva, koji su se jasno izdiferencirali. Pod mekim se podrazumijevaju mišićno tkivo i masni deponiji, a pod tvrdim svo koštano tkivo. Kod učenika situacija je apsolutno čista i u strukturi nema nikakvih varijacija u smislu orijentacije čimbenika izvan faktora primarne definicije. Kod učenica je primjećena ponešto neizbalansirana struktura, u kojoj dominiraju efekti energetske deponije masnog tkiva, ali se sekundarno prepoznaje osobitost rasta longitudinalnog karaktera.

2. Diferencijalne spolne osobitosti dominantno su usmjerene prema adaptaciji djevojčica na promjenjenu biomehaničku i s tim u vezi i druge relacije kontrole statike i upravljanja donjim ekstremitetima, čega kod učenika nema. Također, i na adaptaciju, vjerojatno, prema pojačanom angažmanu ruku i ramenog pojasa. Mogu se registrirati i razlike u distribuciji, ali i količini masnog tkiva, opet na štetu djevojčica. U osnovi svih ovih različitosti, najvjerojatnije, stoji različita vremenska dinamika maturacije, prvenstveno u rastu koštanih segmenata u dužinu, dakle, protivno sili teži, a naknadno i u horizontalnoj osovini. Manifestacije ovih različitosti ne uključuju samo spolne specifičnosti razvoja, već su zasigurno uključeni i elementi i utjecaji različitih socijalnih sredina u kojima se djeca kreću.

3. Dinamičke promjene u strukturi karakteristika dozvoljavaju dvije ozbiljno utemeljene pretpostavke:

- Kod učenika još nije došlo do znatnih hormonalnih i drugih razvojnih procesa koji bi se u tijeku godine dana mogli prepoznati na strukturalnoj razini. Kod učenica se prepoznaju očiti znakovi predpubertetskog zamaha, iako je taj zamah relativno lagan.

- Pre slabio izražene promjene u strukturi dimenzija odgovornih za somatski rast i razvoj, ukazuju na realnu mogućnost supresorskog djelovanja izvanjskih čimbenika. Kako nije sigurno da se razvoj odvija na optimalnoj razini mora se postaviti pitanje načina na koji bi se ovakva situacija bitnije popravila, uz uvjet da se prepoznaju uzroci ovakvog stanja.

PREPORUKE

Na temelju dobivenih rezultata realno je pretpostaviti da bi posebnu pažnju trebalo posvetiti utjecaju okoline na pomoć u rastu i razvoju u najmanje tri prostora:

- Sustav prehrane djeteta trebalo bi, koliko je to moguće, podignuti na višu razinu, prvenstveno odgovarajućom kompozicijom obroka i raznovrsnošću prehrane.
- Tjelesna aktivnost morala bi biti znatno kvalitetnije provedena institucionalno i izvaninstitucionalno, jer su i inače poznati problemi insuficijencije kretanja (posebito kod djevojčica) i nepravilna distribucija opterećenja (s prevelikim statičkim opterećenjima).
- Promjena dinamike opterećenja može se odraziti i na sustave za održanje stava i poremetiti biomehanički integritet djeteta. Posljedice mogu biti nepravilna držanja, ali i ozbiljnije aberacije. U tu svrhu je potrebno koncipirati kvalitetne kineziterapijske postupke za djecu ugroženu zdravlja.

Uz navedeno sigurno je važno, istrajno pratiti na svim razinama i u najširem smislu fenomene vezane uz rast i razvoj djece svih uzrasta. Time bi bilo moguće registrirati bilo kakve neobične globalne pojave i intervenirati, i preventivno i korektivno.